

KOOS
VAN DER
SLOOT

1953-2018

NOORDBOEK

Het ei is de wereld
die ik bereizen moet.

KOOS VAN DER SLOOT (2009)

Deze uitgave kwam mede tot stand met steun van
de Stichting Koos van der Sloot.

© 2021 Stichting Koos van der Sloot | uitgeverij Noordboek

Omslagontwerp & boekverzorging: Barbara Jonkers
Omslagbeeld: voorzijde VE 16-06 | 2016; achterzijde Zandlopers | 2013
Fotografie: Linus Harms

ISBN 978 90 5615 810 1
NUR 640

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand,
of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van uitgeverij Noordboek,
postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl.

De uitgeverij heeft ernaar gestreefd alle copyrights van de in deze uitgave
opgenomen illustraties te achterhalen. Aan hen die desondanks menen alsnog
rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met
uitgeverij Noordboek.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-
organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.
© c/o Pictoright Amsterdam 2021

Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl
www.koosvandersloot.nl

INHOUD

9	ZOT ALBERT OOST
10	Transformeren kun je leren ANNET HUISMAN
19	Vorbij het ei BERT LOOPER
32	De lange weg van Koos van der Sloot HERMAN NIJHOLT
	SONNET 47
	KLAVER FJOUWER 48
78	Kloktijd vborbij FRED WAGEMANS
126	Selde taal - Sels dwaan NYNKE-RIXT JUKEMA
134	Leave lieve Koos ANNE FEDDEMA
	SJOCH JONGE 136
139	Over de auteurs
141	Tentoonstellingen
144	Fotoverantwoording

ZOT

ALBERT OOST

De eerste keer dat ik Koos van der Sloot ontmoette, was tijdens een verkoopdag van ramsjboeken bij een bekende Friese boekhandelaar. We wilden allebei hetzelfde boek en er ontstond een discussie tussen Koos en mij over het nut hiervan.

Op de cover van het boek stond een werk van Willem de Kooning, getiteld *Zot* (1949), waarin hij speelt met de 'lege' ruimte tussen en rondom het onderwerp.

Later kwam ik Koos vaker tegen, bij tentoonstellingen en openingen, onder meer bij Kunstruimte Wagemans in Beetsterzwaag. Daar zag ik ook voor

het eerst zijn *Virtual Eggs*. Koos had het 'lege' ei, onderwerp van zijn assemblages, achter zich gelaten, maar 'als ware het magie' verscheen het ei, door de lichtval, weer op het toneel.

Uit zijn verhalen bleek deze magische verandering naadloos samen te vallen met zijn jeugd en zijn verdere levensverhaal. Hij had 'het' gezien. Ik vond dat bijzonder, dat je iets vindt en toevoegt aan de canon van de kunst. Daar heb ik groot respect voor.

Het boek staat overigens bij mij in de boekenkast.

Transformeren kun je leren

ANNET HUISMAN

EEN GAT IN DE SCHADUW

Het werk van Koos van der Sloot blijft toch wat verweesd achter nu de maker er niet meer is. Natuurlijk, het werk is gemaakt om op eigen benen te staan, om zonder nader commentaar de kijker tegemoet te treden. Maar toch lijkt een zekere onzichtbare draad doorgeknipt. De term 'een gat in de schaduw', gemunt

door Fred Wagemans bij de opening in 2014 van de tentoonstelling Virtual Eggs in Kunstruimte Wagemans, krijgt hiermee een extra lading. Het werk moet zich herpakken. Het werk lijdt ook pijn. Allemaal poëzie, om te beschrijven dat de kunst nu op eigen benen moet staan, zonder de legendarisch precieze hand van de maker.

Omdat ik met het overlijden van Koos in 2018 ook mijn man en geliefde verloor, heeft dat begrip 'een gat in de schaduw' voor mij nog een heel eigen dimensie. Een van zijn beste vrienden, kunstenaar Klaas Werumeus Buning, berichtte mij kort na het overlijden van Koos dat hij last had van een 'Koosvormig gat in zijn leven'. Treffender en ook passender kan ik het niet formuleren.

KORT MAAR LANG

Koos van der Sloot was een relatief jonge kunstenaar, hij was pas de laatste twaalf jaar van zijn leven actief in de kunst. Ondanks de remmende gevolgen van een herseninfarct was hij heel productief en had hij het geluk dat zijn werk vrij snel werd opgepikt. Huub Mous spreekte bij de opening in 2009 van Bal Masqué, de eerste tentoonstelling van Koos, die gehouden werd in het Natuurmuseum Fryslân, over 'laatbloeiër' Koos

van der Sloot: 'Wat goed is, komt laat,' daarmee sportjournalist Joris van den Bergh parafraserend die zei: 'Wat goed is, komt snel.'

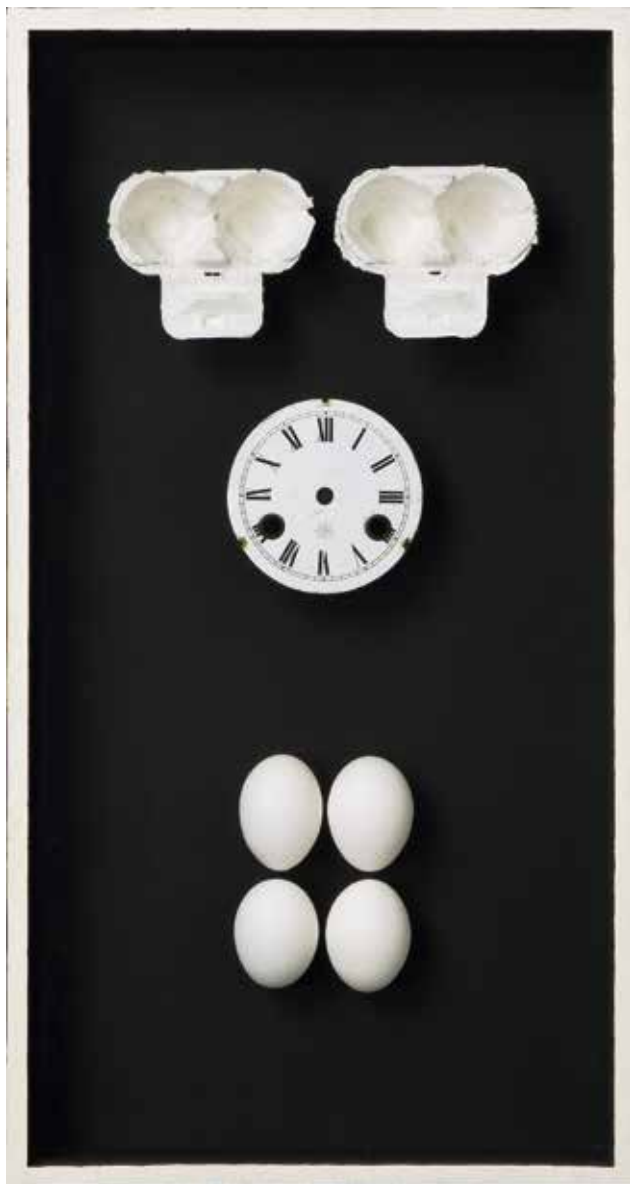
Het verschijnsel tijd was een thema dat Koos bezighield. Het ei zelf en de werken die hij in die eerste jaren (2007-2013) ermee maakte, verwezen vaak op allerlei manieren naar tijd. Het vlieden van de tijd, maar ook het ongrijpbare wezen ervan. Zijn werken kregen titels mee als: Tijdschalen, Seizoenen, Zandlopers, Nog niet-nog even, Wachtsje. De tijd zelf leek in die tijd ook wel rijp voor het denken over het thema tijd, het hing in de lucht.

Joke Hermsen maakte in 2010 furore met haar boek *Stil de tijd*. Hierin herintroduceert zij de tijdsbeleving van de oude Grieken met de begrippen kloktijd en innerlijke tijd, de 'chronos' en de 'kairos'. Koos liet Joke Hermsen weten dat hij haar boek met veel interesse had gelezen. Joke op haar beurt had het werk van Koos online bekeken en was ervan gecharmeerd.

In het werk dat Koos in zijn laatste jaren (2014-2017) maakte, figureert de tijd niet meer in symboliek van vorm en taal, maar is de tijd zelf aanwezig in de veranderende schaduwen die het verglijdende daglicht uit dat werk tevoorschijn tovert. Fred Wagemans schrijft in zijn essay 'Kloktijd voorbij' over de kunsthistorische duiding van dit werk. Bert Looper poneert in het essay 'Voorbij het ei' over deze omslag in het werk van Koos een mooie visie op de menselijke behoefte aan abstractie.

Doe No Aansens / Toen Nu Straks
Dit drieluik is het allereerste werk van Koos van der Sloot, het is gemaakt in april/mei 2007. Drie keer 15,8x15,8x3,8 cm kwarteleieren hout

Memento
2009 | 62,0x33,0x6,7 cm
kippeneieren | eierdozen |
wijzerplaat | hout

Naast de uitdaging van het puur filosofische onderzoek van het thema tijd in vorm en beeld, was er nog een andere prikkel die Koos aanzette tot dit werk. Sinds 2004 liep ergens in de achtergrond een klok mee, zijn gezondheid gaf hem reden om de hem gegunde tijd te willen meten. Maar Koos nam de tijd met verve de maat. In zijn werk,

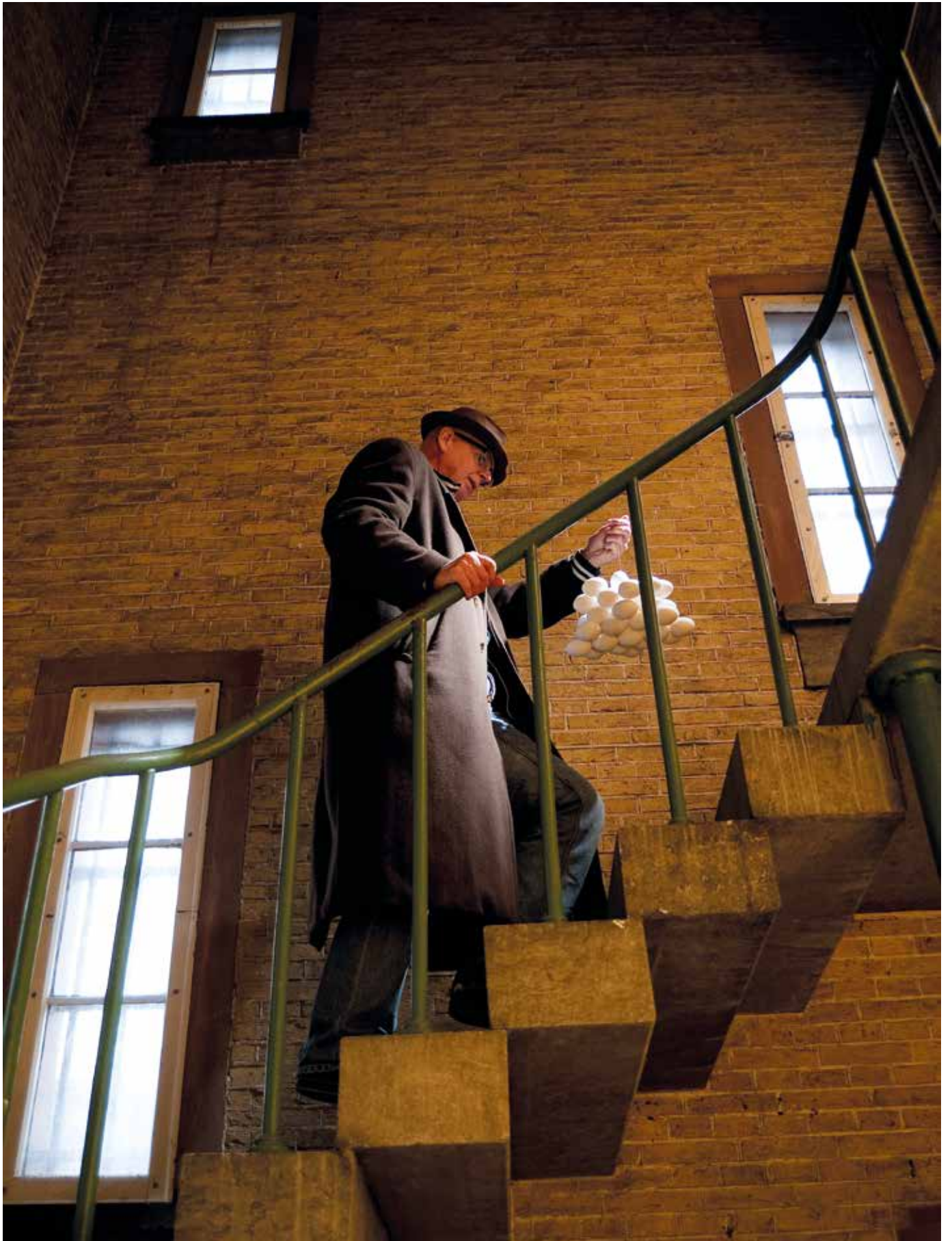
maar ook in zijn persoonlijk leven. Hij beheerste de kunst van het leven met de 'chronos', de innerlijke tijd. Met Koos leek er altijd volop tijd voorhanden te zijn. Je kreeg zijn volledige aandacht in een samenzijn waarin de tijd wegsmolte, vaak niet eens leek te bestaan. Voor mij was de drie jaar die ik kon doorbrengen met deze grote liefde met de klok gemeten natuurlijk jammerlijk kort, maar met het hart gemeten voelden ze vol, rijk en vervuld.

CONTRASTEN

Koos kwam op mijn pad toen ik in 2011 een tv-item over hem maakte voor het kunst- en cultuurprogramma K-rûte van Omrop Fryslân. Zijn tentoonstelling Eggscapes in Tresoar was van start gegaan en ik meldde mij met mijn camera bij dit bastion van cultuur en historie in de Leeuwarder binnenstad. In mijn hoofd had ik de intrigerende foto die Linus Harms voor deze gelegenheid van Koos had gemaakt. Een lange man in een lange jas beklimt een trap in een oneindige stenen ruimte en draagt in zijn rechterhand een wolk van eieren aan een draad. Wolk, trap en man bevinden zich tussen hemel en aarde. Het beeld is ernstig van sfeer door de alom aanwezige baksteen, het diffuse licht en de focus van de man, maar tegelijkertijd ook licht door de zwevende traptreden en de zwevende eieren. En waar gaat deze man naartoe?

Precies op de afgesproken tijd komt Koos van der Sloot de lange trap in de glazen hal van Tresoar oplopen. Precies zo behoedzaam als op de foto. Na wat aftasten gaan we met de nodige omzichtigheid aan het werk, want Koos waarschuwt me dat hij zich niet senang voelt voor de camera.

Vier jaar later, toen wij een relatie kregen, zou ik ontdekken dat achter die behoedzaamheid een verrassende

Interieur woning Koos.
Schilderij van Mata Hari
door Douwe Elias, ervoor
hangen de werken La
Malédiction/De Vloek
en rechts vooraan een
onderdeel van het werk
Omgong.

→ Transitie
2013 | driemaal 29x29 cm
kippen- en eendeneieren

robuustheid verborgen lag. En bij deze tegenstelling zou het niet blijven. Ik ontmoette met Koos iemand met een uitgesproken karakter, waarin meerdere sterke polen energie leken op te wekken, soms met elkaar streden om de dominantie en natuurlijk soms ook botsten. Stoer versus kwetsbaar. Rigide versus losheid. Stellig en zoekend. Aards en hooggestemd. Speels en doelgericht. Tegengestelde kwaliteiten die je soms denk ik ook terugziet in zijn werk.

EEN ANDERE WERELD

Marcel Möring beschrijft in zijn essay *De hele wereld - over de roman* heel mooi hoe hij als jongen een 'sleutel vindt tot een andere wereld'. De wereld van de verbeelding. De wereld van kunst, van woorden in zijn geval. Hij wordt op een nacht wakker en beleeft die nacht heel intens. Hij gaat aan zijn bureautje zitten, knipt de lamp aan en schrijft *Nacht*, een eenvoudig gedicht. De jonge Marcel voelt dat hij zich door deze daad toegang heeft verschaft tot een andere wereld.

Iets dergelijks lijkt zich ook in het leven van Koos te hebben voorgedaan. Hij vertelde mij eens over een sterke jeugdherinnering 's avonds in bed op zijn kamer. Hij kijkt naar de weerschijn van de lichten van de auto's die door hun straat rijden en over de muren strijken. Verschijnen en weer verdwijnen.

Er ligt een heel leven tussen dit moment en de Virtual Eggs die Koos van der Sloot in zijn laatste jaren zal maken. Werken waar het daglicht mee speelt in een door hem ontworpen unieke choreografie. Herman Nijholt doet in zijn verhaal 'De lange weg van Koos van der Sloot' hiervan verslag. Vaststaat dat het Koos, die de cultuur en belezenheid niet van huis uit meekreeg, niet allemaal vanzelf aan kwam waaien. Koos had 'iets gezien', maar het is door zijn grote honger naar kennis en ontwikkeling en

Koos werkt aan
VE 16-16 | 2016

het verlangen naar het binnentreden van die andere wereld dat hij dat heeft klaargespeeld.

NIET VOOR DE MOOI

Al lang voor zijn eigen kunstcarrière een aanvang nam, was Koos een gepassioneerd verzamelaar van kunst. Zeker, soms was daar het aspect van een investering, soms het steunen van

een bevriende kunstenaar, soms het pure plezier van het verzamelen zelf, maar ik denk dat het vooral ging om die 'andere wereld' om je heen materialiseren en daarin leven.

Om dit te illustreren. Koos gaf in 2001 schilder Pieter Pander opdracht tot het maken van een klein portret van zijn moeder. Hiltje Andringa was toen vierentachtig jaar oud. Het kreeg een